

Bir ay Bahçesinde Yüksek Verimli ay Ocağı Nasıl Seçilir?

Özetle (1) bitki ıslahı çalışmaları (seleksiyon ve hibridizasyon) retim hedefleri doğrultusunda istenilen genotipik değerleri; sağlamak, çoğaltmak ve korumak için yapılan sistematik çalışmalarıdır. Genotip, fenotip üzerine doğrudan etkilidir ki bunun en temel göstergesi günümüzde; RFLP, RAPD, CAPS, AFLP, ALPs, SSR ve ISSR gibi moleküler markörlerden yararlanılarak yapılan lmlelerde morfolojik ve fizyolojik karakterlerin, genlerde ki dizilim ve kombinasyonlara bağlı kalarak fenotipe yansıyor olmalarıdır. Genotipin fenotipe bu yansımada genlerin özelliklerine göre; baskınlık, çekiniklik, eř baskınlık, eksik baskınlık, vb. gibi gen korelasyonları etkilidir. Ayrıca, genotip dışındaki bazı etkenler de (evre, modifikasyon ve mutasyonlar) fenotipin şekillenmesi konusunda, kalıtsal ve kalıtsal olmayan etkilere sahiptir.

Bu bağlamda, yukarıdaki kaynak eserden naklen; çayın n ıslah çalışması olarak kabul edilebilecek ve çayın adaptasyon bölgesine uyumu açısından da değer arz eden 1967–1971 yılları arasında (2) Rize ve çevresindeki çay plantasyonlarında başlatılan tip seçimi ve sonraki hibridizasyon aşaması için ebeveyn (tip) seçiminde ampirik olarak uygulanan "kloroform testi" yanında esas alınan 15 fenotipik özellik şunlardı:

- 1- aylığın kenarından aylığa bakıldığında, diğer ocaklardan daha fazla dallanmış ve boylanmış ocak ilk nazarda cins ocak olarak seçilir.
- 2- aylığın içine girip bu ocak incelendiğinde; dallar aralanıp ocağın dip kısmına bakılır. Ocak tek gövde halinde topraktan çıkmalıdır. Gövdeden dallanma göstermelidir.
- 3- Gövdeden çıkan dallar muntazam olarak etrafa dağılmalı ve aynı dolgun kalınlığı göstermelidir. Dallar toplama tablasına kadar yükselmeli dir. Tablaya kadar yükselemeyen dallar zayıf kalır ve kurur. Bu hal çay ocağının fazla gelişmesine, tablanın büyümesine mani olur.
- 4- Dalların en ucunda bulunan geçen seneden kalan sürgün gözleri yeni yılda uyanırken çift sürgün (atallanma) yapabilmelidir.
- 5- Senelik dallar serbest olarak büyümeye terk olunduğu takdirde yapraklar arasında (boğum arası) en az 3 – 4 cm mesafe bulunacak bir gelişme göstermelidir.
- 6- ay ocaklarında toplama noktalarının fazlalığı ve tablanın her tarafına aynı sıklıkta dağılma göstermesi verim yönünden önemli bir faktördür.
- 7- ay ocağında bulunan gelişmesini tamamlamış yaprakların orta damar ekseni boyunca V harfi şeklinde bir oluklanma göstermesi, ocağın mahsldar bir ocak olduğuna işarettir.
- 8- Yaprak ayasının uzun, renginin parlak ve açık yeşil renkte olması, yaprak kenarındaki dişlerin az ve belirli olması gerekmektedir.
- 9- Erken filizlenmeye (mart sonlarında) başlayıp kampanya sonuna gelindiği halde filizlenmeye devam etmesi ocağın verimli olduğuna bir işarettir.

10- Seneden en az 3 defa sürgün vermelidir. Sürgün devreleri arasında bulunan dinlenme (uyku periyotları) çok kısa sürmelidir. Dolayısıyla ocakta görülebilecek kör sürgün teşekkülünün çok az olması ve körde bekleyişin çok kısa sürmesi gerekir.

11- Sürgünlerin açık yeşil sarı renkte olması, bilhassa uç tomurcuğun ve onu takip eden yaprağın alt yüzünün tüylü oluşu, tüylülükteki kesafet kaliteli çay seçimi için önemlidir.

12- Taze sürgünde aranan ikinci vasıf, sürgün sapının kalınlığıdır. Taze ve kalın saplı çay sürgününde gerek boğum aralarının uzunluğu ve gerekse yaprak ayalarının genişliği arasında orantılı bir farklılığın mevcut olması, mahsül veriminin fazla olmasını temin eden bir sebeptir.

13- Çay ocaklarının az çiçek açması ve az tohum yapması arzu edilir.

14- Çay ocağının hastalıklardan veya ağır kış şartlarından etkilenmemiş yahut diğerlerine göre en az düzeyde etkilenmiş olması lazımdır.

15- Cins ocaktan bir yılda tabloya uygun ürün hasat edildiğinde veriminin en az 1 kg/yıl veya daha fazla olması gerekmektedir.

Biriz Biz

Kaynaklar

1) Detaylar için bakınız;

[Çay Bitkilerinin Islahı ve Genetik Gelişimi.](#)

[Genetic improvement and breeding of tea plant \(Camellia sinensis\) in China: from individual selection to hybridization and molecular breeding:](#)

2) Dr. Hamit Vanlı, İktisadi Araştırmalar Vakfı, Çay Üretimi, İşlenmesi ve Pazarlanması Paneli, Dördüncü Oturum Çay Enstitüsü Çalışmaları ve Sonuçları (202-206), 27/28 Haziran 1985 Rize